Prima instanță: Judecătoria Ungheni, judecător Constantin Chilian

Dosarul nr. 2r-496/24
(2-24006562-02-2r-09022024)

D E C I Z I E

29 februarie 2024 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele completului Anatol Pahopol
Judecători Dorin Dulghieru
Ruxanda Pulbere

examinând, fără participarea părților, recursul declarat de către reprezentantul Inspectoratului de Poliție Nisporeni, Zestrea Marin,

în cauza civilă la cererea Inspectoratului de Poliție Nisporeni, în interesele Rotaru Svetlanei împotriva lui Paladi Constantin cu privire la aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie,

împotriva încheierii Judecătoriei Ungheni din 16 ianuarie 2024, prin care s-a încetat procesul civil la cererea Inspectoratului de Poliție Nisporeni, în interesele Rotaru Svetlanei împotriva lui Paladi Constantin cu privire la aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie,-

a c o n s t a t a t:

Poziția instanței de fond:

1. La 15 ianuarie 2024 Inspectoratul de Poliție Nisporeni, în interesele Rotaru Svetlanei a solicitat emiterea ordonanței de protecție împotriva acțiunilor lui Paladi Constantin pentru un termen de 90 de zile.
2. În argumentarea cererii a invocat situațiile de conflict între părțile litigante, documentate de către organele de poliție. Astfel, din partea Rotaru Svetlanei au fost depuse mai multe plângeri privind faptul existenței violenței fizice și psihologice în familia sa în decursul unei perioade îndelungate din partea concubinului Paladi Constantin, manifestate prin injurii, amenințări cu răfuială fizică și maltratărilor frecvente, aplicate în privința ei, agresorul în continuare manifestând un comportament violent, îndreptat spre aplicarea violenței fizice și psihologice în privința victimei.
3. A precizat că Paladi Constantin a fost sancționat în repetate rânduri pentru comiterea contravențiilor prevăzute de art. 69 alin. (1), art. 78^2 Cod contravențional. Totodată, în privința lui Paladi Constantin au fost emise 4 ordine de restricții de urgență pentru diverse perioade, care au fost încălcate de către acesta, ultimul fiind sancționat de instanța de judecată pentru neexecutarea ordinului de restricție de urgență.

4. Prin încheierea Judecătoriei Ungheni din 16 ianuarie 2024 s-a admis cererea de renunț la acțiune depusă de Rotaru Svetlana și s-a încetat procesul civil la cererea Inspectoratului de Poliție Nisporeni, în interesele Svetlanei Rotaru împotriva lui Paladi Constantin cu privire la aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie.
5. Pentru a dispune încetarea procesului, instanța de fond a reținut, pe de o parte cererea reclamantei Rotaru Svetlana privind renunțul la acțiune, pe de altă parte – că cererea de aplicare a măsurilor de protecție nu urmărește niciun scop legitim, cât timp nu au fost verificate cum au fost implementate măsurile anterioare și dacă persistă vreun pericol de comitere a unor acțiuni de violență, care necesită intervenția statului cu măsuri concrete.

Solicitarea recurentului:

6. Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, la 23 ianuarie 2024, reprezentantul Inspectoratului de Poliție Nisporeni, Zestrea Marin a depus recurs împotriva încheierii Judecătoriei Ungheni din 16 ianuarie 2024, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii contestate, cu soluționarea cauzei în fond.

Argumentele părților:

7. În motivarea recursului, reprezentantul recurentului, reiterând argumentele invocate în cererea privind aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie, a subliniat că instanța de fond în mod eronat a respins cererea, susținând că la caz a fost dovedită existența relațiilor ostile dintre concubini, fiind documentate cazurile de violență în familie, astfel că măsurile de protecție solicitate sunt absolut justificate.

Termenul de declarare a recursului:

8. În conformitate cu art. 423 alin.(1) Cod de procedură civilă *”încheierea dată în primă instanță poate fi atacată cu recurs, separat de hotărîre, de către părți şi de ceilalți participanți la proces în cazurile prevăzute de prezentul cod şi de alte legi, precum şi în cazurile în care încheierea face imposibilă desfăşurarea de mai departe a procesului. Ea se examinează în recurs conform regulilor stabilite de prezentul capitol”.*
9. Potrivit art. 424 alin. (1) Cod de procedură civilă *”Curțile de apel examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de judecătorii”.*
10. Potrivit art. 425 Cod de procedură civilă *”termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii”.*
11. Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău reține că în speță se contestă încheierea Judecătoriei Ungheni din 16 ianuarie 2024.
12. Astfel, Colegiul conchide că recursul declarat la 23 ianuarie 2024 de către Inspectoratul de Poliție Nisporeni a fost depus în interiorul termenului legal.

Aprecierea instanței de recurs:

13. Analizând legalitatea și temeinica încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate de recurenți și a materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide că recursul urmează a fi admis cu casarea încheierii instanței de fond și restituirea spre rejudecare a cauzei, reieșind din considerentele ce succed.
14. Conform art. 424 alin. (l) Cod de procedură civilă *”Curțile de apel examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de judecătorii”.*

15. În condițiile art. 426 alin. alin. (2) şi (3) din Codul de procedura civilă *”recursul se depune la instanța a cărei încheiere se atacă. Recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității şi fără participarea părților”.*
16. În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă *”instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată”.*
17. Potrivit art. 9 alin. (1) Cod de procedură civilă, *”instanței judecătoreşti îi revine un rol diriguitor în organizarea şi desfăşurarea procesului, ale cărui limite şi al cărui conţinut sînt stabilite de prezentul cod şi de alte legi.”*
18. Din materialele dosarului, s-a constatat că la 15 ianuarie 2024, Inspectoratul de Poliție Nisporeni, în interesele Svetlanei Rotaru s-a adresat în instanța de judecată cu cerere privind emiterea ordonanței de protecție împotriva acțiunilor concubinului Paladi Constantin, invocând existența cazurilor de violență în familie documentate de către organele competente, emiterea în repetate rânduri a ordinelor de restricție urgentă în privința lui Paladi Constantin, precum și sancționarea contravențională a acestuia pentru faptele comise în raport cu victima Rotaru Svetlana.
19. În cadrul ședinței de judecată, Rotaru Svetlana, reprezentată de avocatul Țurcanu Tudor a depus o cerere privind încetarea procesului civil, invocând că părțile s-au împăcat și nu mai simte pericol de comitere a actelor de violență din partea lui Paladi Constantin.
20. La cererea Svetlanei Rotaru privind renunțul la acțiune, prima instanță, considerând că cererea de aplicare a măsurilor de protecție nu urmărește nici un scop legitim, precum și că cererea de încetare ar leza drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanelor implicate în proces, interesele societății și ale statului sau ar contravine legii, a dispus încetarea procesului.
21. Colegiul civil menționează că procedura de examinare a cererilor de aplicare a măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie se examinează într-o procedură distinctă de cea contencioasă sau specială. La examinarea acestora, de rând cu normele generale din Codul de procedură civilă, urmează deținut cont și de excepțiile și completările stabilite în Capitolul XXII[2] din acesta, precum și de legislația privind prevenirea și combaterea violenței în familie.
22. Bazele juridice şi organizatorice ale activităţii de prevenire şi de combatere a violenţei în familie, autorităţile şi instituţiile abilitate cu funcţii de prevenire şi de combatere a violenţei în familie, mecanismul de sesizare şi soluţionare a cazurilor de violenţă sunt stabilite de Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie nr. 45 din 1 martie 2007.
23. Unul dintre principiile de bază ale prevenirii şi combaterii violenţei în familiei, determinat de Legea menționată, este protecţia şi securitatea victimei.
24. Potrivit art. 11 alin. (2[1]) Legii respective *”victima are dreptul la asistenţă pentru recuperare fizică, psihologică şi socială prin acţiuni speciale medicale, psihologice, juridice şi sociale. Acordarea serviciilor de protecţie şi asistenţă nu este condiţionată de dorinţa victimei de a face declaraţii şi a participa la procese de urmărire în justiţie a*

agresorului. Dreptul la viaţa privată şi confidenţialitatea informaţiei privind victima sînt garantate".

25. Conform art. 12 alin. (5) Legii nr. 45 *" Poliţia este obligată să răspundă imediat la comunicările despre cazurile de violenţă în familie şi să nu subestimeze importanţa acţiunilor de contracarare a oricăror forme de violenţă în familie".*
26. În același timp, art. 13 alin. (2^1) al Legii menționate prevede că *"cererea pentru eliberarea ordonanţei de protecţie se depune de către victimă personal sau prin reprezentant. În caz de imposibilitate a depunerii cererii de către victimă din cauză de sănătate, vîrstă, alte motive întemeiate, la solicitarea ei, cererea pentru eliberarea ordonanţei de protecţie poate fi depusă, în interesele victimei, de către organul de poliţie, organul de asistenţă socială sau de procuror. Cererea pentru eliberarea ordonanţei de protecţie în interesele copilului sau ale persoanei în privinţa căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară poate fi depusă de autoritatea tutelară locală sau de procuror şi în lipsa solicitării din partea victimei sau a reprezentantului ei legal."*
27. Prevederi similare se regăsesc și la art. 278^4 Cod de procedură civilă.
28. Colegiul notează că dreptul de a sesiza instanța de judecată cu cerere privind aplicarea măsurilor de protecție aparține în primul rând victimei care se poate adresa instanței personal sau prin reprezentant, căruia i-au fost delegate împuterniciri. Cererea în interesul unei victime majore poate fi depusă la cererea acesteia și de către organul de poliție, organul de asistență socială, procuror.
29. La acest aspect, art. 8 alin. (6) lit. g) al Legii nr. 45 din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie conferă organelor de poliţie, la nivel de structură specializată dreptul de a se adresa către autorităţi judecătoreşti pentru obţinerea ordonanţei de protecţie în situaţie de criză în baza cererii depuse de victimă sau a sesizării de caz.
30. În cazul depunerii cererii de către organul de poliție urmează a fi explicată și probată imposibilitatea depunerii cererii de către victimă personal, cu anexarea cererii prin care victima a solicitat autorității respective sesizarea instanței în interesul său.
31. Pe de altă parte, potrivit art. 60 alin. (2) Cod de procedură civilă *"pe tot parcursul examinării cauzei, reclamantul este în drept să renunţe la acţiune, pîrîtul este în drept să recunoască acţiunea, iar părţile pot înceta procesul prin tranzacţie de împăcare".*
32. În conformitate cu art. 265 lit.c) și d) Cod de procedură civilă " *instanţa judecătorească dispune încetarea procesului în cazul în care reclamantul a renunţat la acţiune, renunţul fiind admis de instanţă; părţile au încheiat o tranzacţie, confirmată de instanţă*".
33. Art. 212 alin.(5) Cod de procedură civilă prevede că *"în cazul admiterii renunţării reclamantului la acţiune sau confirmării tranzacţiei, instanţa judecătorească pronunţă o încheiere prin care dispune încetarea procesului. Încheierea trebuie să conţină condiţiile tranzacţiei, confirmate de instanţă. În cazul recunoaşterii acţiunii de către pîrît şi admiterii ei de către instanţă, se pronunţă o hotărîre de admitere a pretenţiilor reclamantului".*
34. Totodată, conform art. 60 alin. (5) Cod de procedură civilă *"instanţa nu va admite renunţarea reclamantului la acţiune, nici recunoaşterea acţiunii de către pîrît, nu va*

confirma tranzacţia dacă aceste acte contravin legii ori încalcă drepturile, libertăţile şi interesele legitime ale persoanei, interesele societăţii sau ale statului."

35. Corelând circumstanțele cauzei la normele de drept menționate, instanța de recurs concluzionează că prima instanță eronat a soluționat problema apărută, fără a ține cont de specificul cererii privind eliberarea ordonanței de protecție și caracterul sensibil al acestei categorii de litigii.
36. Astfel, în cazul când victima renunță la cerere, instanța de judecată examinează și stabilește dacă renunțul este benevol și din motive obiective, precum ar fi împăcarea părților. Instanța de judecată trebuie să constate dacă renunțul la acțiune nu contravine legii, nu încalcă drepturile, libertăţile şi interesele legitime ale persoanei, interesele societăţii sau ale statului, dacă victima nu a fost impusă sau amenințată de către cineva să renunțe la cerere și, doar în aceste condiții admite renunțul la cerere. În caz contrar îl respinge, or, conform art. 27 alin.(2) Cod de procedură civilă *"instanţa nu admite dispunerea de un drept sau folosirea modalităţii de apărare dacă aceste acte contravin legii ori încalcă drepturile sau interesele legitime ale persoanei"*.
37. Cu referire la situația din speță, Colegiul subliniază că cererea privind eliberarea ordonanței de protecție a fost depusă, în conformitate cu atribuțiile conferite de lege, de către organul de poliție în interesele victimei Rotaru Svetlana, la solicitarea ultimei.
38. În vederea probării imposibilității depunerii cererii de către victimă personal, a fost invocată situația de criză a acesteia, cauzată de amenințările cu răfuiala fizică și maltratare din partea lui Paladi Constantin, circumstanțe ce urmează din cererea prin care victima a solicitat autorității respective sesizarea instanței în interesul său.
39. Ulterior, în ședința de judecată, pretinsa victimă Rotaru Svetlana a declarat că nu susține cererea și nu mai dorește eliberarea ordonanței de protecție, motivând că s-a împăcat cu pretinsul agresor Paladi Constantin și nu se simte în pericol de comitere a actelor de violență din partea acestuia.
40. Aici, Colegiul observă că la soluționarea cererii privind renunțul la cerere de către presupusa victimă Rotaru Svetlana, instanța de fond, în mod superficial a tratat chestiunea abordată în speță, limitându-se la aprecierea acțiunilor organului de poliție după incidentul ce a servit temei de adresare pentru eliberarea ordonanței de protecție și după încetarea măsurilor de protecție primare.
41. Deci, instanța de fond a omis să stabilească dacă renunțarea victimei la cererea de aplicare a măsurilor de protecție pe motivul împăcării cu pretinsul agresor, nu este o expresie anxioasă a victimei, aceasta fiind manipulată și constrânsă psihologic de presupusul agresor.
42. În acest sens, Colegiul civil amintește că solicitând organului de poliție adresarea cu prezenta cerere, presupusa victimă, Rotaru Svetlana a motivat imposibilitatea depunerii cererii personal din cauza amenințărilor cu răfuială fizică și maltratare din partea lui Paladi Constantin.
43. La fel, din suportul probatoriu urmează că la 24 decembrie 2023, evaluând la fața locului riscurile, circumstanțele și factorii de risc care generează violența în familie sau care pot favoriza escaladarea actelor de violență și abuz asupra victimei, organul de poliție a constatat comiterea actelor de violență în familie și existența pericolului iminent de repetare și escaladare a situației din partea lui Paladi Constantin și a eliberat ordinul de restricție de urgență, pe care ultimul l-a încălcat peste trei zile.

44. Totodată, potrivit suportului probatoriu, Paladi Constantin nu este la prima încălcare a ordinului de restricție de urgență, eliberat în legătură cu constatarea circumstanțelor și factorilor de risc care au generat violența în familie din partea acestuia în privința Rotaru Svetlanei.
45. Prin urmare, Colegiul civil, reținând starea de frică, neliniște și nesiguranță a Rotaru Svetlanei, precum și declarațiile contradictorii ale acesteia de existență, apoi de inexistență a violenței, conchide că prima instanță urma să analizeze dacă cererea de încetare nu a fost depusă în rezultatul unei influențe periculoase din partea pretinsului agresor asupra victimei.
46. Or, fiind în prezența unei cereri privind aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie, la judecarea acestor categorii de cauze urmează să se asigure primordial principiul interesului superior al victimei (în speță, Rotaru Svetlana), consfințit în actele internaționale în domeniul drepturilor omului, asumate ca obligațiuni ale statului, precum și principiul toleranței ”zero”, ce presupune un efect descurajant pentru agresor în cazul aplicării măsurilor de protecție.
47. Subsidiar, tema violenței în familie nu este o chestiune privată sau de familie, ci o chestiune de interes public, care implică acțiunea eficientă a statului, inclusiv prin intermediul instanțelor judecătorești.
48. Colegiul conchide că aspectele abordate supra au fost ignorate de instanța inferioară, iar instanța de recurs este în imposibilitate de a le corecta, motiv din care cauza necesită rejudecare.
49. Respectiv, Colegiul civil, Comercial şi de Contencios administrativ concluzionează asupra necesității admiterii recursului declarat de către Inspectoratul de Poliție Nisporeni, casării încheierii și remiterii cauzei spre rejudecare.
50. În baza celor expuse, în conformitate cu art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău-,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de reprezentantul Inspectoratului de Poliție Nisporeni, Zestrea Marin.

Se casează încheierea Judecătoriei Ungheni din 16 ianuarie 2024 emisă în cauza civilă la cererea Inspectoratului de Poliție Nisporeni, în interesele Svetlanei Rotaru împotriva lui Paladi Constantin cu privire la aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie, restituind cauza pentru rejudecare în aceiași instanță, în alt complet de judecată..

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului Anatol Pahopol

Judecătorii Dorin Dulghieru

Ruxanda Pulbere